

dringsforslag, der er blevet stillet af Udvalgets Fleertal, saameget mere som jeg vel nok tør sige, at jeg har havt en væsentlig Andeel i dette Endringsforslags Tilblivelse. Det ærede Medlem, der er fremkommet med det andet Forslag, var ikke tilstede i Udvalget, dengang Majoritetens Forslag blev drøftet og vedtaget, da jeg i modsat Fald, og saafremt jeg da havde kjendt hans Forslag, muligt vilde have sluttet mig til ham. Men jeg tilføier, som allerede af mig udtalt, at det ikke kan have stor Betydning for Bornholm, hvilket af disse Forslag der bliver vedtaget, og jeg vil saaledes ganske roligt overlade det til Enhver, især efter hans bedste Opfattelse og Overveelse at bestemme sig for hvilket af disse Endringsforslag han vil stemme. Foreløbigt skal jeg indskrænke mig til disse faa Bemærkninger.

Krogsh. Jeg skal kun med ganske faa Ord tillade mig, at omtale de Endringsforslag, der af tvende ærede Rigsdagsmænd (Knudsen og Neergaard), og mig ere stillede til § 4 om, at Skolelærerne skulle udslettes af Nullen. Forslagsstillerne have ikke gjort sig noget Haab om at kunne sætte det igjennem; vi have ikke gjort os falske Forhaabninger om, hvad vi i den Henseende kunne udrette, og med den ærede Drøfter ere vi enige i, at Principet om Værnepligtens Almindelighed i og for sig er aldeles rigtig; medens vi altsaa i Principet ere fuldkommen enige med det ærede Udvalg, skulde jeg endog med Hensyn til de Geistliges Udslettelse af Nullen være tilbøielig til at gjøre den Bemærkning, at saa ofte den active Armee udecommanderes, maa der ved Armeen være et vist Antal Geistlige, og efter den Maade, hvor paa jeg ved, at de Mænd, som paa denne Maade have været ansatte ved den active Armee, have udført deres Tjeneste, tør jeg vistnok sige, at de efter deres Stilling, have gjort en ligesaa god Tjeneste, som nogen Anden af dem, der ikke ere egentlige Combattanter. Uagtet Geistliges Udslettelse af Nullen vistnok er et Brud paa den almindelige Værnepligts Princip, er det dog, ikke saa stort, at nogen Ulempe dermed kan være forbunden; noget anderledes stiller Forholdet sig med Hensyn til Skolelærernes Udslettelse. Jeg indseer saaledes meget

vel, at man, ved at fritage Skolelærerne for Værnepligten, vil gjøre et ganske andet Brud paa Principet, og at det maastee vil aabne Veien for forskjellige Forsøg paa at slippe fri for Værnepligten, uden at der for en saadan Undtagelse kunde anføres i og for sig skolestgjørende Grunde; men jeg har tilladt mig i Forening med de tvende andre ærede Medlemmer at stille dette Forslag, for at udtale, hvad jeg anseer for rigtigst efter det Kjendskab, mine Med-Forslagsstillere have til Forholdene i Syl-land og jeg til Forholdene paa Derne, at man maa ansætte Mænd i en meget ung Alder som Skolelærere, for at faae alle Skolelærere med her i Landet besatte; medens altsaa Tilgangen til denne Stand ikke er overdreven stærk, uagtet den Præmie, der nu for Tiden bestaaer — jeg skal dog bemærke, at i den sidste Tid er Tilgangen bleven noget rigeligere — maa jeg fremhæve, at Skolelærernes Gjerning i mine Dine er af en overordentlig stor Betydning, at der er meget dygtige og hæderlige Kræfter til at udføre denne Gjerning, og derfor maa jeg ønske, at disse dygtige og hæderlige Kræfter altid maae komme Almuefolevesynet tilgode. Jeg kan derhos ikke Andet end udtale, at naar man tager disse unge Mennesker til Tjeneste i Regelen i den Alder, hvori de finde Ansættelse, vil Følgen deraf blive, at Communerne maae gribe dhyere i Kommen for at skaffe en større Løn og herved en større Tilgang til denne Stand; for mig staaer det fuldkommen klart, at saaledes ville Forholdene udvikle sig, thi om ogsaa Kultusministeren vil, som den ærede Drøfter bemærkede, altid sørge for at udøve en saadan Indflydelse paa Communerne, at de ansee sig forpligtede til at sørge for, at Skolelærereembederne blive vel betjente, vil det ikke kunne bevirkes paa anden Maade end derved, at Skolelærerne erholde en højere Løn. Vi have stillet dette Forslag, for at det ved denne Leilighed kan blive erindret, at i Fremtiden maa man være fattet paa bethdelige Udgifter, naar vort Forslag ikke vedtages.

Kraiberg: Med Hensyn til det Forslag, der nu blev omtalt, maa jeg erklære mig aldeles enig med den ærede Drøfter; en saadan Begunstigelse for Skolelærerne kan maastee være